

Diamanter – Ett lands bästa vän?

En jämförande studie av Centralafrikanska republiken och
Botswana

Maria Dahlberg
Per Kärnblad

Abstract

Teorin om resursförbannelsen är ett välstuderat område och det finns nästan lika många slutsatser som det finns forskning. Då forskningen inte är enig har vi gjort en studie för att analysera resursförbannelsens förklaringsgrad. Vi har valt att göra en jämförande fallstudie över Centralafrikanska republiken och Botswana, som är varandras motsatsexempel när det gäller resursförbannelsen. Botswana kallas ofta för en solskenshistoria medan Centralafrikanska republiken är ett av världens fattigaste länder. Förutom resursförbannelsen har två andra teorier använts: starka institutioner och grannskapsfällan. Genom att jämföra skillnader i dessa tre teorier på de två länderna har en slutsats nåtts om vilken av teorierna som haft bäst förklaringsgrad. Resultatet blev att samtliga teorier påverkade utfallet i viss grad. Teorin om starka institutioner blev dock den dominerande förklaringsvariabeln just för att institutioner visade sig ha störst betydelse för huruvida de utvalda länderna klarade sig undan resursförbannelsen.

Nyckelord: resource curse, resursförbannelsen, Centralafrikanska republiken, Botswana, diamanter, diamonds, institutioner, grannskapsfällan, konflikt

Antal ord: 7 188

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	1
1.2	Avgränsning och motivering.....	2
1.3	Tidigare forskning	2
2	Metod och material	4
2.1	Jämförande fallstudie	4
2.2	Material	5
3	Teori och operationalisering	6
3.1	Resursförbannelsen	6
3.2	Starka institutioner	7
3.3	Granskapsfällan.....	8
3.4	Operationalisering	9
4	Analys	10
4.1	Centralafrikanska republiken	10
4.1.1	Resursförbannelsen	10
4.1.2	Institutioner	11
4.1.3	Granskapsfällan.....	13
4.2	Botswana	14
4.2.1	Resursförbannelsen	14
4.2.2	Institutioner	16
4.2.3	Granskapsfällan.....	17
5	Slutsats	19
5.1	Sammanfattning	19
5.2	Slutord.....	20
6	Referenser	22

1 Inledning

Naturresurser är viktiga för ett lands ekonomi. I exempelvis Saudiarabien har tillgången till olja kunnat göra landet välmående fastän det saknar många beståndsdelar som rika stater i väst har (Basedau & Lay 2009:760). En värdefull naturresurs borde därför vara en viktig tillgång för en fattig stat. Men som kan observeras stämmer detta dåligt överens med verkligheten. I exempelvis Sierra Leone där det finns en stor tillgång till värdefulla diamantresurser har det inte inneburit en källa till välmående utan snarare fått negativa konsekvenser på landets ekonomi (Collier 2008:21, 25).

Denna typ av resursförbannelse är en etablerad teori inom statsvetenskapen. Teorin menar att en stat som hittar en naturresurs kommer att drabbas av konflikter och ekonomisk stagnation då resursen blir en konfliktorsak inom landet.

Men är det verkligen teorin om resursförbannelsen som är orsaken till konflikter eller finns det andra grundorsaker i fattiga länder?

1.1 Syfte och problemformulering

Teorin om resursförbannelsen är vanligt förekommande i freds och konfliktforskningen. Samtidigt är den ständigt aktuell då resurser är viktiga för mänskligheten genom att de ger en inkomstkälla. Vi valde att fördjupa oss i resursförbannelsen då vi anser att den har problem med att förklara ett lands konfliktbenägenhet. Två belysande exempel på detta är Botswana och Centralafrikanska republiken. Båda har ett resursöverflöd men Botswana räknas idag som ett medelinkomstland (UD 2010A; Hodler 2006:1368) medan Centralafrikanska republiken rankas som ett av världens allra fattigaste (Coleman 2013:1). Vi anser därför att resursförbannelsen kan vara en konfliktorsak men att flera andra variabler spelar in såsom geografiskt läge eller hur stark en stat är. Det blir därför intressant att studera varför ett visst land klarar sig bättre än ett annat när båda är rika på resurser och i övrigt har liknande förutsättningar. Våra frågeställningar är därför:

- *Vad är det som gör att teorin om resursförbannelsen inte kan appliceras på alla resursrika länder?*
 - *Varför har Botswana och Centralafrikanska republiken drabbats olika av resursöverflöd?*

1.2 Avgränsning och motivering

Vi har valt att göra en jämförande fallstudie över Botswana och Centralafrikanska republiken (hädanefter kallad CAR). Anledningen till att dessa två stater har valts är att de visar två olika utgångar på samma grundförutsättningar.

Både Botswana och CAR är rika på diamanttillgångar som står för en betydande del av landets intäkter (Hill 1991:1185; Coleman 2013:65). Ett beroende av naturresursen kan därför observeras i de båda länderna vilket är en viktig del i resursförbannelsen (Le Billon 2001:566; Collier 2008:21). Samtidigt är det också samma resurs; diamanter.

Länderna ligger i Afrika, om än i olika delar. Botswana ligger i södra Afrika och CAR i centrala Afrika. Men länderna har ändå stora likheter då båda ligger i Afrika söder om Sahara vilket är en fattig del av världen (Collier 2008:3).

De två länderna saknar kust och är därmed beroende av sina grannar för att kunna exportera sina varor. Detta kan skapa problem rent ekonomiskt på grund av tullar och otillgänglighet av infrastruktur till kuster. Det sistnämnda kan observeras i Afrika då många länder är fattiga och lider av dålig infrastruktur.

De fattiga länderna i Afrika är oftast väldigt instabila vilket i sin tur leder till inomstatliga konflikter. Dessa konflikter spiller ofta över till grannar genom exempelvis flyktingar eller gränsöverskridande rebellgrupper (Kaldor 2012:86).

Även AIDS/HIV är ett stort problem i Afrika och de båda länderna är svårt drabbade av denna sjukdom (Coleman 2013:44; Nage-Sibande 2005:243). AIDS/HIV ger ekonomiska problem och det är svårt för länderna i Afrika att hindra spridningen av sjukdomen (Fukuyama 2004:18).

Givet dessa likheter är det konstruktivt att använda Botswana och CAR som empiriska exempel i studien då de har en gemensam grundförutsättning men där utfallet har blivit olika. Botswana är idag en lyckad ekonomi (Hodler 2006:1368) medan CAR är ett av världens fattigaste länder (Ford 2005).

1.3 Tidigare forskning

Ett flertal studier kring resursförbannelsen har utgivits sedan teorin fick genomslag i slutet på 1900-talet. Den tidigare forskningen visar på olika utfall och det finns ingen klar slutsats (Warner & Sachs 2001:827 f).

Warner & Sachs har i sin forskning upptäckt att det finns ett samband mellan ekonomisk stagnation och resursöverflöd. Naturresursrika länder hade dålig ekonomisk tillväxt mellan 1970-1989 medan länder som hade bäst ekonomisk tillväxt under samma period var de som saknade tillgång på naturresurser (2001:829). Collier håller med Warner & Sachs och menar att länder med stora naturresurser blivit fattigare med tiden. Länder som är rika på naturresurser spenderar sina tillgångar felaktigt (2008:38). Andra forskare har hittat direkta kopplingar mellan naturresurser och konflikt. Le Billion ser ett direkt samband

mellan väpnade konflikter och naturresurser. Han menar att naturresurser finansierar konflikten genom exempelvis vapenhandel. Naturresursens geografiska läge och lättillgänglighet har betydelse (Le Billion 2001:564, 568). Wennmann håller delvis med Le Billion men menar att naturresursen kan vara en tillgång i fredsförhandlingar (2011:266 ff). McLaughlin Mitchell & Thies menar snarare att konflikten i sig påverkar tillgången till resursen och att sambandet mellan konflikten och resursen bör studeras med utgångspunkt i konflikten och inte tvärt om (2012:238). Det blir alltså en konflikt som påverkar naturtillgångarna negativt och detta leder sedan till ökad fattigdom och ökad konflikt. Basedau & Lay når ett motsatt resultat. De menar att stater med höga inkomster från naturresurser kan spendera dessa på att ”köpa” oppositionen och befolkningen samt spendera stora mängder på säkerhetstjänsten för att se till att inga inre konflikter sker (2009:758).

Konte har i en undersökning fokuserat på olika tillväxtregimer där exempelvis demokrati och andra institutionella variabler har testats mot resursförbannelsen. Hon finner att demokrati har ett positivt samband med länder som lyckats bryta resursförbannelsen (2012:3761) men ser dock inget samband mellan grad av utbildning eller hur starka de ekonomiska institutionerna är. Detta samband går tidigare nämnda Collier emot och menar att det snarare är auktoritära regimer som klarar sig bäst med ett överflöd av resurser medan demokratier klarar sig bäst om de har en brist på naturresurser (2008:43).

Brunnschweiler & Bulte ställer dock tidigare forskning på sin kant i sin studie. De visar att ett resursberoende inte har en påverkan på ekonomisk tillväxt. Samtidigt har ett resursöverflöd snarare ett positivt samband på ekonomisk utveckling vilket motsäger teorin om resursförbannelsen (2008:248).

Som kan noteras finns det väldigt skilda slutsatser inom forskningen kring resursförbannelsen. Det bör även noteras att den allra största delen forskning inom området utövar en kvantitativ metod som forskningsdesign och att det därför kan bli lätt att nå olika slutsatser då olika data eller mätinstrument kan användas.

2 Metod och material

Vi har valt att göra en teoriprovande studie över resursförbannelsen. Två fall kommer väljas för att pröva teorin: CAR och Botswana.

2.1 Jämförande fallstudie

En teoriprovande studie har valts. Detta innebär att teorin om resursförbannelsen testas på vissa fall och slutsatsen blir sedan att teorin stärks, försvagas eller om en annan teori kan passa bättre in (Esaiasson et al 2012:40). På grund av detta kommer två andra teorier också att användas i analysen, ”dålig grannskapsfällan” (Collier 2008:54 f) och teorin om starka institutioner (Paris 2004:187; Fukuyama 2004:21 f). Slutsatsen kommer sedan bli om resursförbannelsen stämmer eller om någon annan av våra teorier har en större inverkan på utfallet. Anledningen till detta upplägg är att det är just resursförbannelsen som är intresseväckande och därför blir det intressant att pröva teorin i relation till andra.

Ett val mellan intensiv och extensiv studie gjordes (Bjereld et al 2002:114) och fördelarna med en intensiv undersökning passade bäst för studien. I en extensiv undersökning kan flera olika fall studeras samtidigt och en förklaring kan nås som är mer generaliserbar just på grund av att fler länder undersöks. Det blir svårt att gå ner på djupet i förklaringsvariablerna då de olika fallen är många. Då syftet med vår studie är att undersöka varför resursförbannelsen inte fungerar i alla fall blir det därför viktigt att analysera många olika förklaringsvariabler på djupet och därför passar en intensiv metod bättre. Samtidigt har det som tidigare nämnts skett en stor del forskning inom ämnet med extensiv/kvantitativ metod. Då dessa har vitt skilda slutsatser kan det vara fördelaktigt att studera fenomenet mer ingående med en intensiv metod.

En jämförande få-fallsstudie har därför valts (Esaiasson et al 2012:102) där två stater, CAR och Botswana, kommer undersökas närmare. Detta är ett exempel på en mest-lik design (Esaiasson et al. 2012:103) där val av fall har valts efter hur lika de är men där förklaringsvariablerna kan vara olika. Som nämnts i stycke 1.2 har CAR och Botswana snarlika grundförutsättningar. Det kan därför observeras en homogenitet hos analysenheterna (Esaiasson et al. 2012:92). De två länderna har dock helt olika utfall vilket gör det intressant att studera vilken variation i förklaringsvariablerna som har orsakat skillnaden (ibid). Samtidigt är det två kritiska fall (Esaiasson et al. 2012:161 ff) som har valts där båda länderna är gynnsamma för resursförbannelsen då de båda har ett beroende av diamanter.

Givet vår problemformulering och vår metod har en slutsats nåtts om vilka variabler som ska studeras i studien. Tre oberoende variabler, eller

förklaringsvariabler, kommer att studeras närmare (Esaiasson et al 2012:50 f). Dessa hör samman med de teorier som kommer att nämnas i teoriavdelningen. Den första är geografiskt läge och hur grannar påverkar landet. Den andra är huruvida staten är stark eller svag. Den sista förklaringsvariabeln är naturresursen, vilken typ av resurs och hur tillgänglig den är. Sedan kommer det undersökas hur dessa tre oberoende variabler påverkar vår beroende variabel (ibid). Den beroende variabeln i studien är graden av konflikt.

Hur påverkar då denna metod resultaten? Just för att det är en fallstudie kommer det vara svårt att generalisera resultat. Då endast två fall har studerats blir svårt att säga att alla länder kommer att påverkas i samma grad just för att CAR och Botswana påverkats på ett visst sätt. Genom studien kommer ändå en fingervisning kunna ges om vilken oberoende variabel som är viktig för stater som drabbas av resursförbannelsen. Samtidigt är det viktigt att det är två kritiska gynnsamma fall som har valts eftersom teorin om resursförbannelsen blir lättare att kritisera om ett land uppvisar alla de förutsättningar som finns för att teorin ska stämma men där utfallet inte stämmer med teorin.

2.2 Material

Grunden för vår jämförande fallstudie kommer bestå av sekundärmaterial. Det kommer främst bli en historisk tillbakablick för varje land för att se vilka faktorer det är som har påverkat teorierna.

På grund av detta kommer ett stort antal källor att användas för att få en så bra överblick som möjligt. Detta är bra ur ett källkritiskt perspektiv då ett beroende av en enda källa kan leda till en subjektiv bild (Esaiasson et al 2012:288 f).

Studien kommer fortfarande vara beroende av andras tolkning då detta är vad sekundärmaterial innebär. Det hade varit bättre att använda sig av primärkällor (Esaiasson et al 2012:283) men på grund av studiens begränsade omfång och på grund av att det gått lång tid sedan de valda länderna blev självständiga är det ett bättre alternativ att använda sekundärkällor.

För att säkerhetsställa att källorna är objektiva är det därför viktigt att undersöka vilken typ av källa det är. I vårt fall kommer det främst vara vetenskapliga rapporter men även artiklar och böcker kan tänkas användas. Samtidigt bör författaren till källan undersökas för att se till att det inte är en part i konflikten eller på något annat sätt har ett intresse av att visa en subjektiv bild. Förhoppningsvis kommer detta problem vara minimalt då det främst kommer vara forskare som skrivit rapporterna (Höglund & Öberg 2011:38).

3 Teori och operationalisering

Tre teorier kommer att användas i analysen; resursförbannelsen, starka institutioner och grannskapsfällan. Teorierna går ofta in i varandra men vi har valt att fördjupa oss främst i resursförbannelsen och hur denna påverkar de andra teorierna.

3.1 Resursförbannelsen

Resursförbannelsen uppstod till en början som en ekonomisk teori. Sachs & Warner kan sägas vara pionjärer inom teorin och deras studie visar att utvecklingsländer som saknar resurser tenderar att växa snabbare än länder som är rika på naturresurser (Sachs & Warner 2001:827; Ross 1999:297).

Teorin har senare vidareutvecklats inom freds- och konfliktforskningen som istället fokuserat på hur resursöverflöd påverkar konflikter (McLaughlin Mitchell & Thies 2012:219; Le Billon 2001:561).

Resursförbannelsen uppstår enligt teorin genom ”Dutch Disease”. Detta innebär att en värdefull resurs leder till att övrig export tar skada vilket gör att landet blir allt mer beroende av naturresursen. Naturresursen driver upp valutan vilket gör export av andra varor svårare då de blir dyrare. Dessa sektorer kommer därför minska. Genom att exporten av tillverkade varor minskar får det en negativ effekt på landets tillväxt då varorna leder till teknologisk utveckling. Samtidigt är naturresurser inte arbetskraftsintensiva vilket skapar en arbetsbrist i samhället (Davis & Tilton 2005:236; Iimi 2007:664; Busse & Gröning 2011:2).

När det gäller konflikter påverkas dessa på främst två sätt. Det första är korruption inom staten. Då det finns en tillgång till en värdefull resurs kan politiker och byråkrater utnyttja denna för egen vinning (Stevens & Dietsche 2008:57; Iimi 2007:666). De stora inkomsterna för staten från naturresursen leder även till att det blir viktigt att kontrollera makten. Detta gör att eliten i ett land använder intäkterna för att behålla makten genom att spendera på oppositionen och säkerhetstjänsten. På så sätt kan de hålla borta kritik mot samhället (Basedau & Lay 2009:761; Iimi 2007:667). Detta skapar ett samhälle där kritiker inte kan göra sig hörda i det politiska systemet vilket leder till att våld blir den enda vägen för att förbättra sin situation.

Det andra är konflikter som skapas genom att grupper i samhället försöker ta kontroll över naturresursen för egen vinning. Genom att resursen är dyrbar och lättillgänglig blir åtråvärd att kontrollera för rebeller. Det krävs inte mycket för att utvinna resursen och därför räcker det att kontrollera territoriet där naturresursen finns för att tjäna på den. Kontrollen av resursen skapar även en inkomst som

leder till att konflikten kan finansieras och förlängas (McLaughlin Mitchell & Thies 2012:219 ff; Le Billon 2001:561).

Det finns två anledningar till att det blir konflikt i en resursrik stat. Dessa är *Greed* och *Grievance*. *Greed* innebär att rebellgrupper formas av girighet där deras främsta mål är att ta kontroll över naturresursen för personlig vinning. Motivet skapar även en vilja att ta kontrollen över staten för att på så sätt kunna kontrollera intäkterna av resursen vilket skapar försök till statskupper (Le Billon 2001:573; de Soysa 2013:72). *Grievance* innebär istället att lidande för befolkningen är den främsta orsaken till konflikt. Detta beror dels på utvinningen i sig eller att hela befolkningen inte får ta del av vinsten (Basedau & Lay 2009:759 f; Le Billon 2001:567).

Enligt Le Billons modell beror konflikter från resursförbannelsen på resursens geografiska egenskaper. Två motsatsförhållanden är *Point* och *Diffuse*. *Point* innebär att resursen finns tillgänglig inom ett visst område och därför är koncentrat där. *Diffuse* innebär att resursen finns utspridd över stora delar av landet. Detta påverkar genom att det är lättare att ta kontrollen över en resurs som har *Point* som egenskap än en som utmärks av *Diffuse* (Le Billon 2001:570; Busse & Gröning 2011:3). Två andra motsatsförhållanden är *Proximate* och *Distant*. *Proximate* innebär att resursen ligger nära huvudstaden och blir lätt för staten att kontrollera. *Distant* innebär att resursen ligger långt från huvudstaden och blir därmed svårare för staten att kontrollera (Le Billon 2001:570; Basedau & Lay 2009:759). En tredje egenskap handlar om *Lootability*, vilket innebär hur lätt det är att utvinna och sälja resursen. Ett exempel kan vara om resursen kräver mycket kapital och teknologi för att utvinna, då har den en låg *Lootability* medan om den endast skulle kräva arbetskraft har den en hög *Lootability* (Le Billon 2001:569; Basedau & Lay 2009:759; McLaughlin Mitchell & Thies 2012:225).

Som kan noteras fokuserar teorin vanligtvis på ekonomin i ett land även om konfliktrisen har arbetats in i teorin på senare tid. Vi kommer dock främst fokusera på konfliktaspekten av resursförbannelsen men studien kommer även behandla den ekonomiska delen då ekonomin i ett land indirekt kan leda till konflikt.

3.2 Starka institutioner

Teorin om starka institutioner hör samman med resursförbannelsen. Eftersom det finns bevis på att alla resursrika stater inte drabbas negativt av resursförbannelsen (Davis & Tilton 2005:233) har det arbetats fram teorier som ska kunna förklara detta. En av dessa är teorin om starka institutioner.

Teorin innebär att stater som har starka institutioner klarar sig bättre vid resursöverflöd (de Medeiros Costa & Moutinho dos Santos 2013:788; Busse & Gröning 2011:1; Iimi 2007:670).

En anledning till detta är politikernas och byråkraternas tidigare nämnda korruption i resursrika länder. Starka institutioner med en god rättsstat kan motverka försök

till egen vinning hos de styrande medan det blir lättare att vara korrupt i en svag stat (Stevens & Dietsche 2008:56).

Det finns en egenskap hos de styrande i resursrika länder att spendera på onödiga projekt eller motsätta sig nödvändiga obekväma ekonomiska beslut just för att de har möjlighet till det då det finns en säker ekonomisk intäkt till staten genom resursen. Detta kan i sin tur motverkas av att det finns kontrollmekanismer inom staten och att institutionerna kan fatta nödvändiga beslut som leder till långsiktig tillväxt (Iimi 2007:667; Stevens & Dietsche 2008:59).

Resurser kan i sig orsaka dåliga institutioner. Genom att staten har en säker inkomst kommer det inte finnas ett behov av att taxera sina invånare. Detta leder till en försämrad institution för skatteintäkter och beroendet till naturresursen ökar ytterligare. Lågtaxerade invånare begär också mindre av regeringen och detta påverkar institutioner negativt då de inte har samma krav på sig att upprätthålla en god standard (McLaughlin Mitchell & Thies 2012:220; Iimi 2007:66; Busse & Gröning 2011:2).

Utbildningsnivån i ett land kan också sägas höra samman med denna teori. Genom att spendera mycket på institutionerna som står för utbildningen i ett land kan en stat få högre humankapital. Brunnschweiler visar att länder med resursförbannelsen lindrar konsekvenserna genom att ha en högt utbildad befolkning (2008:399).

Som kan noteras finns det en mängd olika institutionella faktorer att ta i beaktande när det gäller denna teori. De flesta av dem behandlar ekonomiska områden men som nämnts tidigare har dessa en indirekt konsekvens på konflikter i en stat.

3.3 Grannskapsfällan

Grannskapsfällan knyter också an till resursförbannelsen. Denna teori fokuserar på landets geografiska läge och dess grannar.

Det första som teorin behandlar är avsaknad av kust. Detta påverkar landets exportmöjligheter då exportkostnaderna ökar. I resursrika länder spelar detta in då en värdefull resurs kan medföra stora kostnader att transportera till världsmarknaden. Det finns även bevis på att länder som har kust växer snabbare än länder utan (Collier 2008:54 f; Nembot Ndeffo et al. 2013:157).

Samtidigt spelar landets grannar roll på den egna ekonomin. Ett land som saknar kust är beroende av grannarna för sin export. Detta påverkas av hur starka marknader grannarna är. Ett land som saknar kust kan klara sig bra givet att de har starka ekonomiska grannar som det kan exportera till. Exempelvis Schweiz har Tyskland och Frankrike som grannar. Uganda har istället länder som Kongo och Sudan som grannar vilka inte är stora marknader. Det andra sättet som grannar påverkar på är dess infrastruktur. Saknar ett land kust behövs det en bra infrastruktur fram tills närmsta hamn vilket ligger i något av grannländerna (Collier 2008:55 ff).

Samtidigt är det viktigt för staten att ha en god relation till grannarna. Skulle detta inte finnas blir det förstås problematiskt att använda sig av deras infrastruktur då det med stor sannolikhet kommer att finnas tullar på plats för att försvåra handeln. Skulle relationerna vara såpass dåliga att det sker en väpnad konflikt mellan länderna kommer det förstås inte ske någon handel alls (Collier 2008:59).

Grannar är även viktiga på det sätt att deras problem kan spilla över till närliggande stater. Konflikter i ett land kan skapa spill-over effekter på sina grannländer genom rebeller, flyktingströmmar och sjukdomar (Kaldor 2012:86; Kaplan 1995;4 f).

3.4 Operationalisering

För att kunna göra en utförlig analys måste de teoretiska begreppen göras mätbara (Esaiasson et al 2012:22). Givet den metod och de teorier som används i studien har följande operationella indikatorer valts:

Resursförbannelsen kommer att mätas genom diamanters tillgänglighet. Det som kommer att studeras är hur lätta de är att utvinna och vart de ligger rent geografiskt i landet.

Institutionernas styrka kommer att mätas genom kontrollmekanismer för staten, främst när det gäller diamantsektorn. Syftet är att se hur dessa påverkat staten genom exempelvis korruption och överspendering.

Grannskapsfällan kommer att mätas genom att studera grannarnas BNP då detta påverkar både deras marknad och infrastruktur. Även det egna landets infrastruktur kommer att studeras. Spill-over från grannarna är också viktigt att kontrollera, både när det gäller ekonomisk spill-over och när det gäller konflikter och flyktingar.

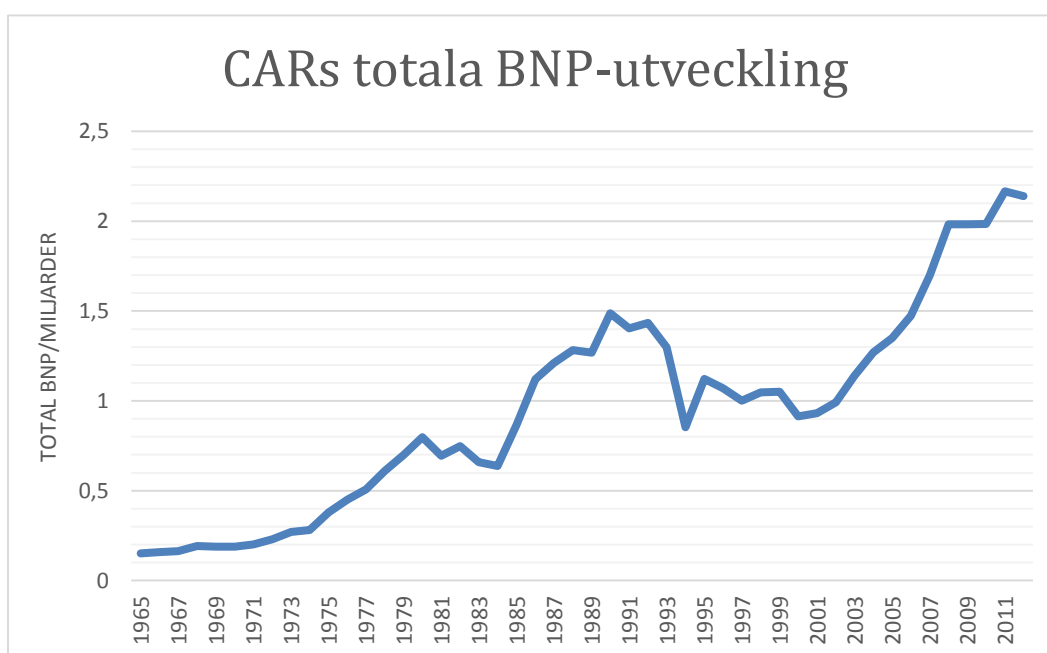
4 Analys

4.1 Centralafrikanska republiken

CAR blev självständigt från Frankrike år 1960. Landet hade år 2012 lite över 4,8 miljoner invånare medan dess territorium är större än exempelvis Frankrikes. Landet är rikt på diamanter. Fastän en låg population och en stor mängd värdefulla resurstillgångar är CAR idag ett av världens fattigaste länder och rankades år 2007 på plats 171 av 177 på FNs Utvecklingsprogramms lista över världens fattigaste stater (Ziguélé 2008-2009:89; Coleman 2013:1).

4.1.1 Resursförbannelsen

Det upptäcktes diamanter i CAR innan landet blev självständigt och utvinningen av dessa började 1930 (Schure et al. 2011:363).

Som kan ses på diagrammet¹ har CAR haft en positiv ekonomisk utveckling sedan 1965. Ekonomin började dock på en låg nivå med under 250 miljoner i BNP fem år efter självständigheten 1960. Även om BNP:n har ökat de senaste 50 åren har den endast nått lite över 2 miljarder.

¹ Data hämtat från Världsbanken (Världsbanken 2013) och BNP mätt i dollar.

Samtliga diamantfyndigheter i CAR består av alluvium-diamanter (ICG 2010:1). Dessa fyndigheter är utmärkande på det sätt att de endast finns utmed vattendrag under lera (De Beers 2012A) vilket gör dem lättillgängliga. Det behövs alltså inte mycket kapital eller teknologi för att kunna söka efter diamanter. Lättillgängligheten har lett till *artisanal miners*; privatpersoner som söker diamanter för att kunna föda familjen. Dessa är vanligtvis bättre lämpade att söka diamanter än industriella försök då det senare nämnda inte blir ekonomiskt lönsamt (Schure et al. 2011:363; ICG 2010:1 ff). Det finns alltså en hög lootability på dessa resurser. Allt som behövs är arbetskraft och kontroll över territoriet där diamanterna finns.

Det finns två områden med diamantfyndigheter i CAR. Den ena ligger i västra delen av landet och sträcker sig in i Kamerun och republiken Kongo. Den andra ligger i den östra delen av landet och sträcker sig från den demokratiska republiken Kongo i söder till strax innan gränsen mot Tcad i norr (ICG 2010:1,24; Schure et al. 2011:365). Sett ur ett Point/Diffuse perspektiv skulle landets diamantfyndigheter vara Point. Flodområdena är visserligen stora vilket gör att diamantfyndigheterna täcker stora regioner. Men då fyndigheterna endast är koncentrerade till vissa geografiska regioner har de Point som egenskap. Ur ett Proximate/Distant perspektiv har tillgången i västra delen av landet Proximate som egenskap då huvudstaden ligger i västra delen av landet nära diamantfyndigheterna (ICG 2010:24). Tillgångarna i öster är istället Distant, då huvudstaden ligger en lång bit från dessa.

Det finns vissa bevis för att dessa egenskaper kan ha påverkat rebellgrupper inom landet. Diamantfyndigheterna i väst har klarat sig från väpnade konflikter medan de i öst har drabbats av strider (ICG 2010:15). Rebellgruppen UFDR bildades i slutet av 2006 i den nordöstra delen av landet. Detta var dock en plats där det inte fanns diamanter och gruppens motiv var att öka investeringarna från regeringen i denna del av landet (ICG 2010:16). De avancerade dock söderut och tog kontroll över områden där diamantnäringen fanns. Efter att ha tagit kontroll över dessa områden började ledare inom UFDR utnyttja diamanterna för egen vinning. UFDR tar även ut avgifter från diamantnäringen som går till gruppens fortsatta väpnade kamp (ICG 2010:17,25). En andra rebellgrupp, CPJP, bildades 2008 som svar på att UFDR favoriserade en viss etnisk grupp. Denna grupp är helt fokuserad kring det östra diamantområdet och har tagit kontrollen över ett flertal gruvor där de erbjuder sin egna etniska grupp att arbeta för att tjäna pengar åt den fortsatta kampen mot regeringen och UFDR (ICG 2010:18,25).

4.1.2 Institutioner

Diamanttillgångarna i CAR hör enligt lag till staten och det enda sättet för icke-statliga aktörer att utvinna diamanter är genom att få en licens av staten (Schure et al. 2011:368, ICG 2010:2). Statens institutioner blir därför viktiga för diamantnäringen och dess effekt på landets ekonomi.

CAR har haft en odemokratisk historia. Den första presidenten; Dacko, hotade till sig presidentposten (ICG 2007:4). Frankrike stödde Dacko och lyckades driva

igenom ett antal anti-korruptionsprogram för att få igång landets ekonomi och många tjänstemän hamnade i fängelse för korruption (ibid). Under Dackos period ökade diamantproduktionen i landet (Schure et al. 2011:363).

1966 tog Bokassa makten i landet genom en kupp och fick befolkningens stöd genom att lova att bekämpa korruptionen (Coleman 2013:8; ICG 2007:5). Detta löfte hölls dock inte (Coleman 2013:8; ICG 2007:6). Bokassa blandade sig även in i diamantnäringen som hade fortsatt växa efter Dackos presidentperiod. 1969 skapade Bokassa sitt eget personliga diamantbolag som inte behövde betala skatter och därför lyckades få ett monopol på diamantexporten (ICG 2010:2). Detta fick förödande konsekvenser på diamantproduktionen, som året innan hade nått sin topp men som år 1978 fallit till hälften av detta och än idag inte återhämtat sig (Schure et al. 2011:363; ICG 2010:3).

1993 lyckades Patassé få makten i landet genom ett demokratiskt val, efter två kupper i landet och en militärjunta som styrte landet de närmaste åren (ICG 2007:9). Under perioden innan Patassé fick makten hade Frankrike och Världsbanken gett teknisk assistans till landet och diamantproduktionen hade under denna period sakta börjat öka igen (ICG 2007:3). När Patassé fick makten började han ta en allt större kontroll över diamantnäringen och precis som Bokassa hade Patassé ett eget diamantbolag. Patassé använde diamantlicenser för att betala för politiska tjänster och licenserna som delades ut av honom gav även rättighet att inte betala skatt för diamantexporten. I slutet av Patassés presidentperiod täckte dessa skattefria licenser ungefär 70 % av diamantnäringen (ICG 2010:3).

2003 tog Bozizé makten genom en statskupp (ICG 2007:16). Han fortsatte den tidigare traditionen av att berika sig själv och en liten grupp runt honom (ICG 2007:18; ICG 2010:4 f). Tjänstemän inom gruvministeriet har exempelvis ersatts med hans stamfränder (ICG 2010:6) vilka ofta varit okunniga. Samtidigt har flera av Bozizés oppositionella fiender betalats med poster och löner för att på så sätt kunna neutralisera deras opposition och göra dem ekonomiskt beroende av staten (ICG 2007:18).

Som kan noteras har institutionerna i CAR alltid fallit offer för rovgiriga presidenter då dessa har makten över diamanterna. Detta leder till ett vinna eller försvinna-beteende där det blir viktigt att kontrollera staten för att kunna tjäna ekonomiskt. Då kupper ständigt sker i landet blir det även viktigt att tjäna på makten så fort som möjligt vilket ökar problemen med en parasit-stat (ICG 2010:5).

Presidenternas ständiga försök att profitera själva har även lett till att institutionerna försvagats. Löner till statsanställda har också uteblivit under långa perioder vilket i sin tur lett till strejker som lamslagit effektiviteten (ARB 2005:16714). Det har även bidragit till korruption inom lokala institutioner (ICG 2010:11).

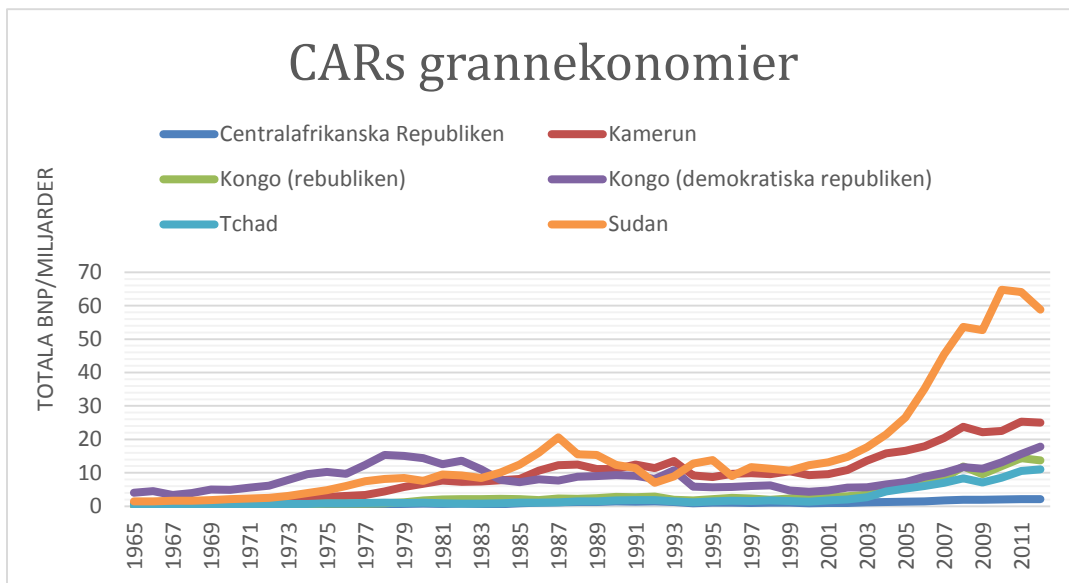
De svaga institutionerna har i sin tur bidragit med att ekonomin blivit sämre då skatteintäkter inte kunnat tas in (Ford 2005) och smugglingen av diamanter har kunnat växa ohindrat (ICG 2010:12). 1995 var exempelvis över hälften av diamanterna från CAR på diamantmarknaden i Antwerp illegala (ICG 2010:3) och

i en undersökning från 2008 uppgav endast 56 % av artinsal miners att de betalade skatt (Schure et al 2011:367).

4.1.3 Grannskapsfällan

Dålig infrastruktur är ett stort problem i CAR (Coleman 2013:65). Detta har lett till att både importen och exporten blir dyrare, vilket skapar problem för landets ekonomi. CAR skeppar produkter via Kongo och Ubangi floderna, vilka ibland är avstängda på grund av konflikter i de två Kongo-länderna (Ford 2005).

Som kan ses på diagrammet² har grannarna större ekonomier än CAR. Historiskt sett är det Sudan, Kamerun och DR Kongo som varit de starkaste

ekonomierna men de har endast legat kring 10 miljarder i BNP. Först efter 2000-talet började regionens ekonomier ta fart. Grannländernas låga ekonomi har påverkat CAR genom att de saknar starka marknader att exportera till. Grannarnas dåliga ekonomi påverkar även deras infrastruktur negativt. Detta påverkar CAR då landet är beroende av sina grannars infrastruktur för att kunna exportera till världsmarknaden.

Som nämnts tidigare har CAR en dålig infrastruktur själva. Speciellt transportvägarna till grannländerna är bristfälliga. Samtidigt är gränsområdena mellan länderna dåligt befolkade vilket gör att gränshandeln blir lidande (ARB 2005:16713).

Kamerun har varit viktigast för CARs ekonomi rent historiskt. I Doula finns den närmsta hamnen (Ziguélé 2008-2009:89). Sudan, Kongo och Tchad har istället drabbats av inbördeskrig som många gånger stoppat handeln helt (Ziguélé 2008-2009: 90). Sudans stora ekonomi har haft svårt att lyfta upp CAR då konfliktfyllda Sydsudan och Darfur bildar gränsen mellan länderna.

² Data hämtat från Världsbanken (Världsbanken 2013) och BNP mätt i dollar. Sydsudan är inte medräknat då det är ett så pass nytt land.

Det har även funnits spill-over effekter från grannländerna. Tchad är det land som främst påverkar CAR. 2001 flydde tidigare nämnda Bozizé till Tchad och startade där en gerilla för att ta makten i CAR. Detta ledde till försämrade relationer och Patassé anklagade Tchad för att försöka annektera norra CAR. Tchad anklagade då Patassé för att försöka bedriva folkmord på tchadier. Tchad försåg Bozizé med trupper som plundrade norra CAR. När Bozizé tog makten i CAR 2003 bestod 4/5 av hans trupper av tchadier (ICG 2007:14-16). I och med detta började rebeller mot regimen i Tchad korsa gränsen och skapa allianser med rebellgrupper i CAR (Coleman 2013:13). 2006 skapade Tchads största rebellgrupp en bas i CAR med syfte att anfälla Tchad och gruppen anföll även en av CAR:s baser (ICG 2007:26; Coleman 2013:14). CAR har även tagit emot en stor andel flyktingar från Tchad (Coleman 2013:58).

Konflikten i Sudan har också haft en spill-over effekt. 1980 korsade rebeller från Sydsudan gränsen för att anfälla sudanesiska regeringstrupper bakifrån. 1990 gjorde regeringstrupperna samma sak (ICG 2007:25). I och med konflikten i Darfur har den sudanesiska Janjaweed-milisen skapat allianser med grupper inom CAR samtidigt som de slåss mot andra grupper i CAR (Coleman 2013:13). En stor andel flyktingar från Sudan har också flytt till CAR (Coleman 2013:58).

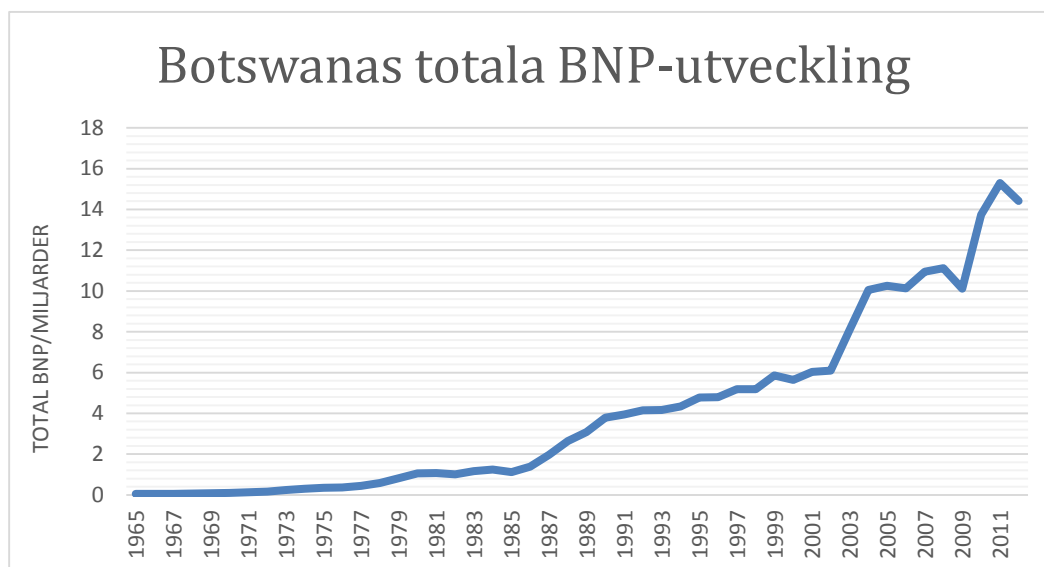
Även konflikten i DR Kongo har spillt över till CAR. Rebellgruppen MLC hjälpte Patassé med trupper för att bekämpa Bozizé och anledningen till detta var att Patassé stödde MLC (ICG 2010:4). MLC har anklagats för massvåldtäkter och våld i CAR (Coleman 2013:45). MLC:s inblandning ledde i sin tur till att Kongos president stödde Bozizé med vapen i och med maktövertagandet 2003 (ICG 2007:16).

4.2 Botswana

Botswana blev självständigt från Storbritannien 1966 och har sedan dess varit en demokrati (Landguiden 2012). Landet har drygt 2 miljoner invånare och är till storleksordningen jämförbart med Frankrike. När landet blev självständigt var det ett av världens fattigaste (Nage-Sibande 2005:243) men utvecklingen därefter har varit oerhört stark och har beskrivits av forskare som "miraklet i Afrika" (Pegg 2010:14).

4.2.1 Resursförbannelsen

Botswana har stora diamantresurser och i början av 1970-talet startades gruvverksamheten för diamantutvinningen (Globalis 2014). Mellan åren 1987-1988 stod gruv- och stenbrytningssektorn för 45% av landets BNP. 1987 stod diamanter för 85% av landets totala export (Hill 1991:1185).

Som kan ses på diagrammet³ har Botswana haft en konstant ökning av BNP:n sedan 1965. Ekonomin har ökat från nära noll till runt 15 miljarder på bara 50 år.

Under 1970-talet upplevde många utvecklingsländer ett ekonomiskt uppsving från sin export av naturresurser vilket inbringade oväntat stora intäkter. Många länder skuldsatte sig på grund av att de spenderade överskottet från naturresursen istället för att investera långsiktigt samtidigt som priserna på deras varor sänktes. Botswana har istället klarat sig undan de här effekterna (Hill 1991:1185).

Botswanas diamanter finns djupt nere i marken i bergarten kimberlitt. Diamanterna utvinns via öppna gruvor, så kallade dagbrott. Gruvorna är dyra i drift då det krävs mycket utrustning. Detta gör det svårt för mindre grupper att på egen hand driva gruvor då de saknar de ekonomiska incitament som krävs. Det medför även höga säkerhetskostnader för staten (Pegg 2012:260 f; Leith 2005:62). Diamanterna är svårtillgängliga vilket medför att gruvorna är lättare att säkra för regeringen (Le Billion 2001:570, 573). Det finns alltså en låg lootability för landets diamanter.

Landet har totalt fyra öppna dagbrott. Den mest kända är Jwanenggruvan som rankas som den viktigaste i världen (Globalis 2014; van Wyk 2010:62,66). Utifrån ett Point/Diffuse perspektiv är diamanterna i Botswana Point då de ligger extremt koncentrerade till endast fyra områden i landet som inte är geografiskt stora. Utifrån ett Proximate/Distant perspektiv är diamanternas läge Proximate. Detta för att samtliga diamantergruvor ligger i östra delarna av landet där även huvudstaden finns (Le Billion 2001:570, 573; Landguiden 2012). De ligger alltså geografiskt sett inom räckhåll för statsmakten och är därför lättare att kontrollera.

Diamanternas geografiska läge och svårtillgänglighet är en bidragande faktor till att Botswana klarat sig från inbördeskrig (Pegg 2012:260).

³ Data hämtat från Världsbanken (Världsbanken 2013) och BNP mätt i dollar.

4.2.2 Institutioner

Makten är centraliserad och Botswana har en politiskt stark stat med en väl fungerande regering där ett och samma parti, BDP, styrt sedan 1965 (Pegg 2012:268 f).

Botswana har ett väl fungerande skattesystem där regeringen arbetar utifrån ett långsiktigt perspektiv gällande landets utveckling vilket bidragit till dess framgång (Stevens & Dietche 2008:60; Pegg 2012:270). Då Botswana har haft detta som mål har landet kunnat komma från beroendet av naturresursen genom att skatteintäkter fortfarande varit viktiga och dess institutioner inte försämrats på grund av detta. Länder som är rika på naturresurser har inte samma tvång att taxera sina medborgare vilket i förlängningen kan leda till en osund och instabil ekonomi vilket det alltså inte gjort i Botswanas fall (Iimi 2006:4).

Regeringen har beslutat att intäkterna från naturresurserna enbart får användas till investeringar i projekt som främjar tillväxten (Collier & Hoeffler 2005:627) och tack vare detta kan landet satsa på utbildning, hälsa, vägar och infrastruktur (Pegg 2010:16; Auty 2009:40). Genom att intäkterna endast får användas till dessa investeringar har landet undvikit korruption och överspendering. Samtidigt har beroendet återigen minskat då investeringarna lett till ökad tillväxt på andra områden (Pegg 2012:270). För att få en god kontroll över intäkterna bildades på 70-talet ett flertal fonder bland annat en utvecklingsfond som innebar att enbart investeringar godkända av NDP (National Development Plan) fick genomföras. Tack vare detta har landet klarat sig undan ekonomiska bubblor (Pegg 2012:265,271; Pegg 2010:16 f).

Botswana har sedan 1969 ett långsiktigt avtal med det sydafrikanska företaget De Beers som är världens största och ledande diamantföretag. Avtalet innebär att gruvnäringen drivs av Debswana som är ett gemensamt bolag mellan De Beers och Botswanas stat (De Beers 2012B:3; Leith 2005:63). Samarbetet innebär att regeringen byggt upp en internationell valutareserv och därmed kan hantera intäkter från diamanterna på ett bra sätt (Collier & Hoeffler 2005:628; Hill 1991:1187). Genom samarbetet har landet lyckats stabilisera och fördela diamantintäkterna och har haft god kontroll över ekonomin. Samtidigt har landets politiska system skyddats från den vanligt förekommande negativa inverkan som ett resursöverflöd haft på så många länder (Stevens & Dietsche 2008:60; Auty 2009:36).

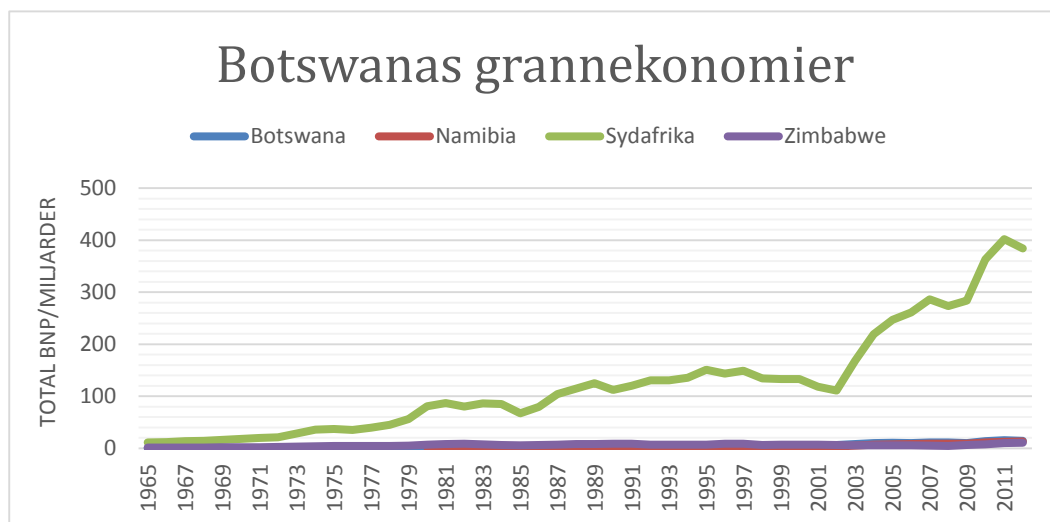
Enligt GRICS databas har Botswana ett bra regeringsstyre mätt på global och regional nivå. GRICS har tittat på faktorer som trovärdighet och genomslagskraft, politisk stabilitet, effektivitet hos de styrande, kvalitet, rättsstat och kontroll av korruption (Iimi 2006:9). I Botswana inrättades 1994 en oberoende antikorrupsionsmyndighet och landet är nu det minst korrupta i Afrika (Iimi 2006:11; Pegg 2012:270).

När Botswana blev en självständig stat saknades rätt kompetens för att upprätta en modern statsapparat. Regeringen tog därför hjälp av experter utifrån som kunde utbilda den egna befolkningen. Tack vare detta har landet lyckats bibehålla en hög kunskapsnivå som i sin tur bidragit till landets snabba utveckling (Leith 2005:57).

En viktig faktor för Botswanas framgång är att landet hade stabila institutioner redan innan diamanter hittats. Före diamantupptäckten var Botswana ett resursfattigt land och man lärde sig att bygga upp institutioner under dessa förhållanden. Intäkterna fördelades även på ett hållbart sätt där alla mineralintäkter placerades hos regeringen för vidare utdelning över hela landet. 1967 inrättades Botswanas Mines and Minerals Act som såg till att fördelningen blev jämn över landet (Pegg 2012:275 f).

4.2.3 Grannskapsfällan

Botswana saknar kust och gränsar till Namibia, Sydafrika, Zambia och Zimbabwe (Nage-Sibande 2005:243). Avsaknaden av kust medför dyra exportkostnader och tillverkningen i landet hålls tillbaka på grund av detta. Landet blir mindre konkurrenskraftigt då kostnader för företag är högre än i andra länder (Pegg 2010:16,18; World Bank 2011:9 f). Exempelvis har Botswana högre vatten- och energikostnader än Sydafrika, Zimbabwe och Namibia (Pegg 2010:18).

Som kan ses på diagrammet⁴ dominerar Sydafrikas ekonomi hela regionen. Genom att Botswana har en sådan gigantisk ekonomi som granne bör landet gynnats av detta. Då Sydafrika är en stor marknad kan Botswana exportera sina varor dit, och på så sätt komma undan en del av problemet med att sakna kust. Med sin stora ekonomi bör även Sydafrika ha kunnat investera i infrastruktur vilket i sin tur också gynnar Botswana. Rent historiskt sett har ekonomierna i regionen varit snarlika, men kring 70-talet började Sydafrika få sin extraordinära tillväxt och kunde till slut bli helt dominant.

Botswana har sedan 1910 varit medlem i tullunionen SACU (Southern African Customs Union) tillsammans med Lesotho, Namibia, Swaziland och Sydafrika. Detta avtal har inneburit ökade statsinkomster samt ökad export på den

⁴ Data hämtat från Världsbanken (Världsbanken 2013) och BNP mätt i dollar. Zambia är ej medräknat då gränsen mellan länderna ansågs minimal av författarna.

sydafrikanska marknaden (Leith 2005:68 f). Detta har varit viktigt då Sydafrika är en sådan stor marknad. Det finns dock tecken på att Sydafrikas dominerande ekonomi hämmar Botswanas försök till en varierad ekonomi inom finans och tillverkning då det blir billigare att importera varor från Sydafrika än att tillverka dem själv (van Wyk 2010:55; Pegg 2010:18). Botswana har dock en god relation till Sydafrika och har sedan självständigheten kunnat nyttja landets transportvägar för export (Leith 2005:69). Botswana är tätt sammankopplat med Sydafrikas infrastruktur beträffande vägar, järnvägar och hamnar (van Wyk 2010:63).

När Namibia blev självständigt 1990 kunde en ny motorväg upprättas till landet vilket medfört att Botswana nu har en alternativ väg till havet (ibid). Detta minskade beroendet till Sydafrika. Botswana fick dock ta emot 2200 flyktingar från Namibia några år senare på grund av ett uppror i landet (Globalis 2014; UD 2010B:1).

Botswanas relation till grannlandet Zimbabwe är ganska ansträngt. Detta har dock haft begränsad effekt då Zimbabwe är ett land utan kust och med en dålig ekonomi. Botswana har istället kunnat använda sina andra grannars infrastruktur (Landguiden 2012).

5 Slutsats

5.1 Sammanfattning

CAR och Botswana har båda haft olika förutsättningar på resursförbannelsen. I CAR:s fall har det funnits en hög lootability då diamanterna varit lättillgängliga samtidigt som de varit Distant och Point. I Botswanas fall har diamanterna istället en låg lootability där de varit Proximate och Point. Detta har påverkat konfliktrisken genom att i Botswana har det helt enkelt inte uppstått en konflikt. I CAR:s fall har det uppstått en konflikt, men den har dock inte sin orsak i diamanttillgångarna, utan de har snarare bidragit till att konfliktens längd ökat.

Det finns även en skillnad i ländernas institutioner. I CAR:s fall har presidenten kunnat styra över diamantnäringen fullständigt vilket i sin tur lett till korruption och överspendering från regeringens sida. Samtidigt har det lett till att det blivit viktigt att ha presidentposten i landet vilket skapat en våg av kupper i landet för att erövra posten. Botswana har istället kunnat ingå ett avtal med De Beers och på så vis kunnat undgå korruption och överspendering genom att staten fått dela kontrollen av diamanterna med De Beers. Samtidigt har Botswana undkommit överspendering och korruption genom institutionella kontrollmekanismer såsom deras fond och anti-korruptionsmyndighet. Detta har i sin tur lett till att statens makt varit begränsad och det har inte blivit ett ”vinna eller förlora” scenario där det endast är viktigt att kontrollera staten och därför har regeringen i Botswana kunnat vara stabil. Här kan vi se att kontrollmekanismer har en positiv effekt på resursförbannelsen då CAR saknar det helt och Botswana har ett flertal.

Vi har även märkt att det finns en viss likhet när det gäller utländska tjänstemän. I CAR:s fall såg vi en positiv ekonomisk effekt av att franska tjänstemän tog över kontrollen i många myndigheter. Även för Botswana fanns det en positiv effekt av utländska tjänstemän då de var delaktiga i uppbyggandet av statsapparaten. Vår slutsats blir här att utländska tjänstemän från I-länder är mindre korruptbenägna då de styrs av ett hemland som ofta har kontrollmekanismer för sina egna tjänstemän.

En annan slutsats vi kunnat dra är att CAR hade diamanter innan de blev en självständig stat och därför byggdes institutionerna först efter att diamanterna funnits. I Botswanas fall var det tvärtom och där byggdes institutionerna innan landet fann diamanter. Detta bör ha lett till att Botswana var med motståndskraftigt då deras institutioner byggts upp utan ett resursöverskott och därför var anpassat därefter.

När det gäller grannskapsfällan finns det en stor skillnad mellan länderna. CAR ligger i en konfliktfylld del av Afrika där konflikter ständigt spillt över

gränserna och där inget grannland varit ekonomiskt välmående. I kontrast till detta ligger Botswana i en mer stabil region där inga väpnade konflikter spillt över och där det finns en ekonomisk gigant i form av Sydafrika. Slutsatsen är nästan självklar här. Välmående och stabila grannar leder till en positiv effekt på det egna landets ekonomi.

5.2 Slutord

När det gäller våra tre teorier så har samtliga stärks i och med vår studie.

Resursförbannelsen stärks genom att en hög lootability var en bidragande orsak till konflikten på det sätt att den förlängdes i CAR:s fall. I Botswana fanns det istället en låg lootability och därför bröt ingen konflikt ut.

Teorin om starka institutioner stärktes genom att kontrollmekanismer visade sig vara viktigt för en positiv ekonomisk utveckling, dels genom direkt kontroll av statens organ och dels genom indirekt kontroll genom utländsk expertis. Samtidigt var det intressant att se att Botswanas institutioner byggdes upp innan resursöverflödet uppkom och därför kunde hantera resursen på ett bättre sätt.

Granskingsfällan stärktes genom att vi noterade att grannar påverkar det egna landet i högsta grad.

Som svar på frågan om vad det är som gör att resursförbannelsen inte påverkar Botswana, och i förlängningen vissa andra resursrika länder, anser vi att det är variationer i de tre teorierna som förklarar skillnaden. Om variationen sett annorlunda ut i de två länderna skulle även utfallet påverkats. Vi anser dock att i våra fall är det institutionerna som varit de viktigaste. Detta på grund av att i CAR är det inte diamanternas tillgänglighet som är huvudorsak utan snarare avsaknaden av kontrollmekanismer för presidenten. Även om landet legat i en stabil del av världen hade korruptionen lett till resursförbannelsen. Kontrollmekanismerna har även avgörande betydelse i Botswana då det är dessa som gjort att landet kunnat undvika resursförbannelsen. Även om diamanterna hade varit lättillgängliga hade det troligtvis inte lett till väpnade konflikter då diamantintäkterna skötts på rätt sätt. Hade landet legat i en mer instabil region skulle det självklart påverka ekonomin i form av spill-over effekter men då regeringen sköter diamantintäkterna på ett lämpligt sätt kommer det att förmildra de negativa effekterna.

Givet undersökningens omfattning och mål anser vi att metoden som användes var tillräcklig då den gick in på djupet med de variabler vi ville mäta och vi kunde även upptäcka saker som överraskade och som inte skulle upptäckts med hjälp av en kvantitativ undersökning. Vi har givetvis inte kunnat täcka alla områden som kan tänkas spela in på ett lands ekonomiska utveckling, men givet att det var resursförbannelsen som var i fokus anser vi att de tre teorierna var de viktigaste.

Då våra länder varit extremfall när det gäller teorierna skulle det vara givande att undersöka länder med en annan variation på sina förklaringsvariabler. Ett förslag på senare forskning blir därför att genomföra en sådan studie för att

bekräfta vår slutsats om att institutionerna har bäst förklaringsgrad eller om någon annan av variablerna har större betydelse.

6 Referenser

- ARB, 2005. "Central African Republic: Off the map", *Africa Research Bulletin*, vol. 42, nr. 10, s. 16713-16714.
- Auty, M. Richard, 2009. "Natural resource rent-cycling outcomes in Botswana, Indonesia and Venezuela", *International Social Science Journal*, vol. 57, s. 33-44.
- Basedau, Matthias - Jann Lay, 2009. "Resource Curse or Rentier Peace? The Ambiguous Effects of Oil Wealth and Oil Dependence on Violent Conflict", *Journal of Peace Research*, vol. 46, nr. 6, s. 757-776.
- Bjereld, Ulf – Marie Demker – Jonas Hinnfors. 2002. *Varför vetenskap?*. Studentlitteratur
- Brunnschweiler, Christa N., 2008. "Cursing the Blessings? Natural Resource Abundance, Institutions, and Economic Growth", *World Development*, vol. 36, nr. 3, s. 399-419.
- Brunnschweiler, Christa N. – Erwin H. Bulte, 2008. "The resource curse revisited and revised: A tale of paradoxes and red herrings", *Journal of Environmental Economics and Management*, vol. 55, s. 248-264.
- Busse, Matthias - Steffen Gröning, 2013. "The resource curse revisited: governance and natural resources", *Public Choice*, vol. 154 s. 1-20.
- Coleman, Denise Youngblood, 2013. *Central African Republic Review 2013* [elektronisk]. <http://www.countrywatch.com>. Hämtdatum: [2013-12-08].
- Collier, Paul – Anke Hoeffler, 2005. "Resource Rents, Governance, and Conflict", *Journal of Conflict Resolution*, vol. 49, nr. 4, s. 625-633.
- Collier, Paul, 2008. *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries are Failing and What can be done about it*. Oxford University Press.
- Davis, Graham A. – John E. Tilton, 2005. "The resource curse", *Natural Resources Forum*, 29, s. 233-242.
- De Beers, hemsida, [elektronisk] 2012A. Tillgänglig: <http://www.debeersgroup.com/en/Operations/Mining/mining-methods/Alluvial-Mining/>. Hämtdatum: [2013-12-19]
- De Beers, 2012B. *Report to Society* [elektronisk]. <http://www.debeersgroup.com/en/Sustainability/Our-approach/>. Hämtdatum: [2014-01-07]
- De Medeiros Costa, Hirdan Katarina – Edmilson Moutinho dos Santos. 2013. "Institutional analysis and the resource curse in developing countries". *Energy Policy*, vol. 63, s. 788-795.
- De Soysa, Indra. 2013. "Environmental security and the resource curse" i Matthew, Richard A. & Floyd, Rita (red.). *Environmental Security*. London: Routledge.

- Esaiasson, Peter – Mikael Gilljam – Henric Oscarsson – Lena Wängnerud, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Ford, Neil, 2005. "Diamonds are not enough", *African Business*, vol. 314, s. 56-57.
- Fukuyama, Francis, 2004. "The Imperative of State-Building", *Journal of Democracy*, vol. 15, nr. 2, s. 17-31.
- Gleditsch, Nils Petter & Henrik Urdal. 2002. "Ecoviolence? Links Between Population Growth, Environmental Scarcity and Violent Conflict in Homer-Dixon's Work", *Journal of International Affairs*, vol. 56, nr. 1, s. 283-302.
- Globalis, hemsida, [elektronisk] 2014. Tillgänglig: www.globalis.se. Hämtdatum: [2013-01-06]
- Hill, B. Catharine, 1991. "Managing Commodity Booms in Botswana", *World Development*, vol. 19, nr. 9, s. 1185-1196.
- Hodler, Roland, 2006. "The curse of natural resources in fractionalized countries", *European Economic Review*, vol. 50, s. 1367-1386.
- Höglund, Kristine – Magnus Öberg. 2011. *Understanding peace research. Methods and challenges*. Routledge.
- ICG, 2007. *Central African Republic: Anatomy of a Phantom State* [elektronisk]. <http://www.crisisgroup.org>. Hämtdatum: [2013-12-14].
- ICG, 2010. *Dangerous Little Stones: Diamonds in the Central African Republic* [elektronisk]. <http://www.crisisgroup.org>. Hämtdatum: [2013-12-08].
- Iimi, Atsushi, 2006. *Did Botswana Escape from the Resource Curse?* [elektronisk]. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2006/wp06138.pdf>. Hämtdatum: [2013-12-12]
- Iimi, Atsushi, 2007. "Escaping from the Resource Curse: Evidence from Botswana and the Rest of the World", *IMF Staff Papers*, vol. 54, nr. 4, s. 663-699.
- Kaldor, Mary, 2012. *New and Old Wars*. Cambridge: Polity Press.
- Kaplan, Robert D, 1994. "The Coming Anarchy", *The Atlantic Monthly*, vol. 273, nr. 2, s. 44-76. <http://www.theatlantic.com/doc/199402/anarchy>
- Konte, Maty, 2013. "A curse or a blessing? Natural resources in a multiple growth regimes analysis", *Applied Economics*, vol. 45 nr. 26, s. 3760-3769.
- Landguiden, hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Botswana>. Hämtdatum: [2014-01-06]
- Le Billon, Philippe, 2001. "The Political Ecology of War: Natural Resources and Armed Conflict", *Political Geography*, vol. 20, nr. 5, s. 561-584.
- Leith, J, Clark. 2005. *Why Botswana prospered*. McGill-Queen's University Press.
- Nage-Sibande, Bogadi, 2005. "The development of distant education in Botswana", *Quarterly Review of Distance Education*, vol. 6 nr. 3, s. 243-252.
- Ndeffo, Luc Nembot - David Kamdem - Roger Tsafack Nanfosso, 2013. "Foreign Direct Investments and Economic Growth in Sub-Saharan African Countries: Comparative Analysis between Landlocked Countries and Countries Having Access to the Sea", *International Journal of Economics and Finance*, vol. 5, nr. 6, s. 157-169.

- McLaughlin Mitchell, Sara – Cameron G. Thies, 2012. "Resource Curse in Reverse: How Civil Wars Influence Natural Resource Production", *International Interactions*, vol. 38, s. 218-242.
- Pegg, Scott. 2010. "Is there a Dutch disease in Botswana?", *Resources Policy*, vol. 35, s. 14-19.
- Pegg, Scott, 2012. "Has Botswana Beaten the Resource Curse?" i Hujo, Katja (red.), *Mineral rents and the Financing of Social Policy*. Palgrave Macmillan, s.257-279.
- Ross, Michael L., 1999. "The political economy of the resource curse", *World Politics*, Vol. 51, no. 2, s. 297-322.
- Sachs, Jeffrey D – Andrew M. Warner, 2001. "The curse of natural resources", *European Economic Review*, vol. 45, s. 827-838.
- Schure, Jolien – Verina Ingram – Julius Chupezi Tieguhong – Cleto Ndikumagenge, 2011. "Is the god of diamonds alone? The role of institutions in artisanal mining in forest landscapes, Congo Basin", *Resources Policy*, vol. 36, s. 363-371.
- Stevens, Paul – Evelyn Dietsche, 2008. "Resource curse: An analysis of causes, experiences and possible ways forward", *Energy Policy*, vol. 36, s. 56-65.
- UD, 2010A. *Mänskliga rättigheter i Botswana* [elektronisk]. <http://www.manskligarattigheter.se/DownloadCountryReport/Get/?f=DM5%2FAfrika+soder+om+Sahara%2FBotswana%2C+MR-rapport+2010.pdf>. Hämtdatum: [2014-01-07]
- UD, 2010B. *Mänskliga rättigheter i Namibia* [elektronisk]. <http://www.manskligarattigheter.se/DownloadCountryReport/Get/?f=DM5%2FAfrika+soder+om+Sahara%2FNamibia%2C+MR-rapport+2010.pdf>. Hämtdatum: [2014-01-07]
- van Wyk, Jan, 2010. "Double diamonds, real diamonds: Botswana's national competitiveness", *Academy of Marketing Studies Journal*, vol. 14, nr. 2, s. 55-75.
- Världsbanken, hemsida, [elektronisk] 2013. Tillgänglig: <http://data.worldbank.org/>. Hämtdatum: [2013-12-16]
- World Bank, 2011. *Botswanas Infrastructure. A Continental Perspective* [elektronisk]. <http://elibrary.worldbank.org/doi/book/10.1596/1813-9450-5887>. Hämtdatum: [2014-01-07]
- Ziguélé, Martin, 2008-2009. "The Central African Republic in 2020", *Harvard Africa Policy Journal*, vol. 5, s. 89-90.